

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

9 päivänä huhtikuuta 2024*

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin oikeuden periaatteet – SEU 4 artiklan 3 kohta –
Vilpittömän yhteistyön periaate – Menettelyllinen autonomia – Vastaavuus- ja
tehokkuusperiaate – Periaate, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden
mukaisesti – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään ylimääräisestä muutoksenhausta, jolla
lainvoimaisella tuomiolla päätetty siviilioikeudellinen menettely voidaan aloittaa uudelleen –
Perusteet – Perustuslakituomioistuimen myöhempi ratkaisu, jossa todetaan perustuslain
vastaiseksi kansallisen oikeuden säännös, jonka perusteella tämä tuomio on annettu –
Toimintamahdollisuuden epääminen oikeudenvastaisuuden vuoksi –
Kyseisen muutoksenhakukeinon laaja soveltaminen – Myöhemmästä unionin tuomioistuimen
tuomiosta, jossa lausutaan unionin oikeuden tulkinnasta SEUT 267 artiklan nojalla, johtuva
väitetty unionin oikeuden rikkominen – Direktiivi 93/13/ETY –
Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – Yksipuolinen tuomio –
Sopimusehtojen mahdollista kohtuuttomuutta ei ole selvitetty viran puolesta

Asiassa C-582/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sąd Okręgowy
Warszawa-Praga (Varsova-Pragan alueellinen tuomioistuin, Puola) on esittänyt 31.8.2021
tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.9.2021, saadakseen
ennakkoratkaisun asiassa

FY

vastaan

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti L. Bay Larsen, jaostojen
puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, F. Biltgen, N. Piçarra ja O. Spineanu-Matei
(esittelevä tuomari) sekä tuomarit S. Rodin, P. G. Xuereb, I. Ziemele, J. Passer ja D. Gratsias,

julkisasiamies: N. Emiliou,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Siekierzyńska,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.1.2023 pidetyssä istunnossa esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna ja S. Żyrek,
  - Euroopan komissio, asiamiehinään N. Ruiz García, A. Szmytkowska ja P. Van Nuffel,
- kuultuaan julkisasiamiehen 14.9.2023 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEU 4 artiklan 3 kohdan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan sekä vastaavuusperiaatteen ja periaatteen, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat FY ja Profi Credit Polska S.A w Bielsku Białej (jäljempänä Profi Credit Polska) ja jossa on kyse summista, jotka FY:n on maksettava kulutusluottosopimuksen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) johdanto-osan 24. perustelukappale kuuluu seuraavasti:

”Jäsenvaltioiden tuomioistuimilla tai hallintoviranomaisilla on oltava käytettävissään riittävät ja tehokkaat keinot kuluttajasopimusten kohtuuttomien ehtojen soveltamisen lopettamiseksi”.
- 4 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.”
- 5 Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”
- 6 Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.”

Puolan oikeus

Puolan perustuslaki

- 7 Puolan tasavallan perustuslain (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, jäljempänä Puolan perustuslaki) 188 §:n 1 kohdassa säädetään, että Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin, Puola) antaa ratkaisuja erityisesti lakien yhteensopivuudesta tämän perustuslain kanssa.
- 8 Puolan perustuslain 190 §:n 1–4 momentin sanamuoto on seuraava:
1. ”Trybunał Konstytucyjny ratkaisut ovat sitovia erga omnes ja lopullisia.
  2. Trybunał Konstytucyjny 188 §:ssä mainituissa asioissa antamat ratkaisut on julkaistava viipymättä siinä virallisessa julkaisussa, jossa normatiivinen toimi on julkaistu. Jos toimea ei ole julkaistu, ratkaisu julkaistaan Puolan tasavallan virallisessa lehdessä Monitor Polskissa.
  3. Trybunał Konstytucyjny ratkaisun vaikutukset alkavat sen julistamispäivänä, mutta Trybunał Konstytucyjny voi kuitenkin todeta, että normatiivisen toimen sitova vaikutus päättyy jonain muuna päivänä. – –
  4. Trybunał Konstytucyjny ratkaisu, jolla normatiivisen toimen, jonka nojalla on annettu lainvoimainen tuomioistuinratkaisu, lopullinen hallintopäätös tai muuta asiaa koskeva ratkaisu, todetaan olevan ristiriidassa perustuslain, kansainvälisen sopimuksen tai lain kanssa, on peruste menettelyn uudelleen aloittamiselle, ratkaisun kumoamiselle tai muulle ratkaisulle kyseiseen menettelyyn sovellettavissa säännöksissä säädettyjen periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti.”

Siviiliprosessikoodeksi

- 9 Siviiliprosessikoodeksista 17.11.1964 annetun lain (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego; Dz. U. 1964, nro 43, järjestysnumero 296), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä siviiliprosessikoodeksi), 399 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:
- ”Tässä jaksossa säädettyissä tapauksissa voidaan vaatia lainvoimaisella tuomiolla päätetyn menettelyn aloittamista uudelleen.”
- 10 Siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohdan mukaan menettelyn uudelleen aloittamista voidaan vaatia pätemättömyyden perusteella, jos ”asianosaiselta oli oikeudenvastaisuuden vuoksi viety mahdollisuus toimia; menettelyn uudelleen aloittamista ei kuitenkaan voida vaatia, jos mahdollisuus toimia palautui ennen kuin ratkaisu sai lainvoiman tai jos edustuksen puuttumiseen oli vedottu taikka jos asianosainen oli vahvistanut toteutetut menettelytoimet”.
- 11 Siviiliprosessikoodeksin 401¹ §:ssä säädetään seuraavaa:
- ”Menettelyn uudelleen aloittamista voidaan vaatia myös silloin, kun Trybunał Konstytucyjny on todennut normatiivisen toimen, jonka perusteella ratkaisu on annettu, olevan ristiriidassa perustuslain, ratifioidun kansainvälisen sopimuksen tai lain kanssa.”

12 Siviiliprosessikoodeksin 407 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Menettelyn uudelleen aloittamista on vaadittava kolmen kuukauden kuluessa; kyseinen määräaika alkaa kulua päivästä, jona asianosainen sai tiedon menettelyn uudelleen aloittamisen perusteesta, tai siinä tapauksessa, että perusteena on toimintamahdollisuuden epäminen tai asianmukaisen edustuksen puuttuminen, siitä päivästä, jona asianosainen, asianosaisen elin tai laillinen edustaja sai tiedon ratkaisusta.

2. Edellä 401¹ §:ssä tarkoitetussa tilanteessa menettelyn uudelleen aloittamista on vaadittava kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Trybunał Konstytucyjny ratkaisusta on tullut lainvoimainen. Jos Trybunał Konstytucyjny ratkaisun julistamispäivänä 401¹ §:ssä tarkoitettu ratkaisu ei ole vielä lainvoimainen sellaisen oikeussuojakeinon johdosta, joka myöhemmin hylätään, määräaika alkaa kulua hylkäävän ratkaisun tiedoksiantopäivästä tai, jos se on annettu julkisessa istunnossa, kyseisen ratkaisun julistamispäivästä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 13 FY teki 16.6.2015 luottoja myöntävän Profi Credit Polska -yrityksen kanssa 4 000 Puolan zlotyn (PLN) (n. 920 euroa) suuruista summaa koskevan kulutusluottosopimuksen. Kyseisen sopimuksen mukaan FY:n maksettavaksi tuleva kokonaismäärä oli 13 104 PLN (n. 3 020 euroa), joka oli maksettava takaisin 48 kuukausierässä, joiden suuruus oli 273 PLN (n. 63 euroa).
- 14 Tämän sopimuksen tekemisen jälkeen FY antoi avoimen vekselin, johon Profi Credit Polska myöhemmin lisäsi 8 170,11 PLN:n (n. 1 880 euroa) suuruisen summan ja maksun eräpäivän.
- 15 Credit Polska nosti 30.10.2017 Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Południessa (Varsova-Praga – Południen kaupunginosan tuomioistuin, Puola; jäljempänä ensimmäisen asteen tuomioistuin) kanteen, jossa vaadittiin maksamaan 8 170,11 PLN:n suuruinen pääoma sopimusperusteisine korkoineen. Kannekirjelmään oli liitetty ainoastaan mainittu vekseli ja pääasiassa kyseessä olevan luottosopimuksen päättämistä koskeva ilmoitus, jossa todettiin 6 779 PLN:n (n. 1 560 euron) suuruinen takaisinmaksettavan luoton saldo ja viivästyneiden kuukausierien kokonaismäärä, joka oli 8 170,11 PLN.
- 16 Ensimmäisen asteen tuomioistuin antoi 17.4.2018 yksipuolisen tuomion (jäljempänä yksipuolinen tuomio), joka on määrätty välittömästi täytäntöön pantavaksi, jossa FY veloitettiin maksamaan Profi Credit Polskalle 8 170,11 PLN:n suuruinen summa laillisine viivästyskorkeineen ja jolla hylättiin sopimusperusteisia korkoja koskeva vaatimus.
- 17 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että kyseinen tuomio perustui yksinomaan FY:n allekirjoittamaan vekseliin ja Profi Credit Polskan kannekirjelmässä olleisiin toteamuksiin. Se ei esittänyt pääasiassa kyseessä olevaa luottosopimusta, eikä ensimmäisen asteen tuomioistuin pyytänyt sitä esittämään tätä sopimusta.
- 18 FY ei hakenut takaisinsaantia yksipuoliseen tuomioon, josta tuli lainvoimainen tätä koskevan kahden viikon määräajan päättymisen jälkeen.
- 19 FY esitti 25.6.2019 ensimmäisen asteen tuomioistuimelle yksipuolisella tuomiolla päätetyn menettelyn uudelleen aloittamista koskevan pyynnön. FY perusti tämän vaatimuksen siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohtaan ja katsoi, että tämä tuomioistuin oli tulkinnut

- virheellisesti direktiiviä 93/13 ja näin evännyt häneltä toimintamahdollisuuden oikeudenvastaisuuden vuoksi tässä säännöksessä tarkoitettussa merkityksessä. FY moittii kyseistä tuomioistuinta erityisesti siitä, että se hyväksyi Profi Credit Polskan vaatimuksen hänen antamansa vekselin perusteella, eikä se tutkinut hänen ja Credit Polskan välillä solmitun luottosopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta erityisesti luoton korkojen ohella maksettavien kulujen osalta. FY vetosi tältä osin erityisesti 13.9.2018 annettuun tuomioon Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711; jäljempänä tuomio Profi Credit Polska I). Profi Credit Polska puolestaan vaati, että menettelyn uudelleen aloittamista koskeva pyyntö hylätään sillä perusteella, että se on tehty tätä koskevan määräajan päättymisen jälkeen. Se vetosi myös siihen, että FY, joka oli tietoinen yksipuolisen tuomion sisällöstä, ei hakenut takaisinsaantia.
- 20 Ensimmäisen asteen tuomioistuin hylkäsi 27.8.2020 antamallaan päätöksellä FY:n menettelyn uudelleen aloittamista koskevan pyynnön sillä perusteella, että se oli esitetty määräajan päättymisen jälkeen, ja lisäksi se totesi, että tällä pyynnöllä ei ollut laillista perustaa.
- 21 FY valitti tästä päätöksestä ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen Sąd Okręgowy Warszawa-Pragaan (Varsova-Pragan alueellinen tuomioistuin, Puola) ja moitti ensimmäisen asteen tuomioistuinta erityisesti siitä, ettei se ollut ottanut huomioon unionin oikeutta, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja erityisesti kansallisten tuomioistuinten velvollisuutta tutkia viran puolesta, ovatko kuluttajasopimuksen ehdot kohtuuttomia.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että koska ensimmäisen asteen tuomioistuin ei tutkinut pääasiassa kyseessä olevaa luottosopimusta eikä näin ollen sen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, on todennäköistä, että yksipuolisella tuomiolla rikotaan direktiivin 93/13 6 ja 7 artiklaa, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut erityisesti tuomiossa Profi Credit Polska I.
- 23 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, edellyttääkö unionin oikeus sitä, että sen on hyväksyttävä FY:n esittämä menettelyn uudelleen aloittamista koskeva pyyntö riippumatta siitä, että hän ei hakenut takaisinsaantia yksipuoliseen tuomioon.
- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa tältä osin yhtäältä oikeusvoiman periaatteen merkitystä sekä lainvoimaisten tuomioiden peruuttamattomuutta ja mainitsee, ettei Puolan oikeudessa ole säännöstä, jossa nimenomaisesti säädetään, että unionin tuomioistuimen tuomio on menettelyn uudelleen aloittamisen peruste, sekä huomauttaa, että unionin oikeudessa ei aseteta kansallisille tuomioistuimille yleistä velvollisuutta aloittaa uudelleen menettelyä, jossa on annettu lainvoimaiseksi tullut ratkaisu, unionin oikeuden tulkintaa koskevan unionin tuomioistuimen tuomion huomioon ottamiseksi.
- 25 Toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko sillä vastaavuusperiaatteen ja periaatteen, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, nojalla velvollisuus tulkita merkityksellisiä Puolan oikeuden säännöksiä siten, että pääasiassa kyseessä oleva menettely voidaan aloittaa uudelleen. Kyseinen tuomioistuin viittaa erityisesti kahteen siviiliprosessikoodeksin säännökseen.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee ensinnäkin siviiliprosessikoodeksin 401¹ §:n, jonka nojalla lainvoimaisen tuomion antamiseen johtanut menettely voidaan aloittaa uudelleen Trybunał Konstytucyjny sellaisen ratkaisun johdosta, jossa todetaan kansallisen oikeuden säännöksen, jonka perusteella kyseinen lainvoimainen tuomio on annettu, olevan ristiriidassa perustuslain kanssa. Se pohtii, edellyttääkö vastaavuusperiaate sitä, että sen on sovellettava tätä

säännöstä analogisesti tilanteessa, jossa sen jälkeen, kun kansallinen tuomio on saanut lainvoiman, unionin tuomioistuimen tuomion seurauksena todetaan, että kansallisen oikeuden säännös, jonka perusteella kansallinen tuomio on annettu, on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa toiseksi siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohtaan, jonka perusteella lainvoimaiseen tuomioon johtanut menettely voidaan aloittaa uudelleen silloin, jos asianosaiselta on evätty toimintamahdollisuus oikeudenvastaisuuden vuoksi. Tämä tuomioistuin pohtii, velvoittaako periaate, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, tulkitsemaan tätä säännöstä siten, että se kattaa myös tilanteet, joissa kansallinen tuomioistuin, joka on antanut yksipuolisen tuomion elinkeinonharjoittajan kuluttajasopimukseen perustuvan kanteen perusteella, ei ole tutkinut viran puolesta sitä, onko kyseisessä sopimuksessa mahdollisia kohtuuttomia ehtoja, mikä on vastoin direktiiviä 93/13. Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että takaisinsaantia yksipuoliseen tuomioon koskevat yksityiskohtaiset säännöt ovat pitkälti samanlaiset kuin ne, jotka koskevat tuomioistuimen antaman maksamismääräyksen vastustamisoikeutta ja joiden osalta unionin tuomioistuin on todennut tuomiossa Profi Credit Polska I, että ne aiheuttavat erityisen tiukan luonteensa vuoksi huomattavan riskin siitä, että asianomainen kuluttaja ei käytä tätä oikeutta, eikä niiden perusteella siis voida taata, että kuluttajille tämän direktiivin nojalla kuuluvia oikeuksia noudatetaan.
- 28 Näissä olosuhteissa Sąd Okręgowy Warszawa-Praga on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja SEU 19 artiklan 1 kohtaa, ottaen huomioon – – vastaavuusperiaate, tulkittava siten, että SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella annettu unionin tuomioistuimen tuomio, joka koskee unionin oikeuden tulkintaa, on peruste aloittaa uudelleen siviiliasiassa aiemmin lainvoimaiseksi tulleella tuomiolla päätökseen saatettu menettely, jos siviiliprosessikoodeksin 401¹ §:n kaltaisessa kansallisen oikeuden säännöksessä sallitaan aloittaa uudelleen menettely lainvoimaisen tuomion tapauksessa silloin, kun tuomio on annettu sellaisen [kansallisen] säännöksen perusteella, jonka on todettu Trybunał Konstytucyjny antaman tuomion perusteella olevan ristiriidassa ylemmätasoisien säädöksen kanssa?
- 2) Edellyttääkö SEU 4 artiklan 3 kohdassa – – vahvistettu periaate, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, että siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohdan kaltaista kansallisen oikeuden säännöstä on tulkittava laajasti siten, että siinä säädetty peruste aloittaa uudelleen menettely kattaa lainvoimaisen yksipuolisen tuomion, jossa tuomioistuin on jättänyt noudattamatta unionin tuomioistuimen [tuomiosta Profi Credit Polska I] johtuvia velvoitteita eikä ole tutkinut kuluttajan ja luotonantajan välisen sopimuksen sopimusehtojen kohtuuttomuutta rajoittuen ainoastaan vekselin muodollisen sääntöjenmukaisuuden tutkintaan?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 29 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmensi vastauksena unionin tuomioistuimen sille 13.7.2022 esittämään tietopyyntöön, että ensimmäisen kysymyksen osalta se tarkoittaa sekä Puolan perustuslain 190 §:n 4 momentissa mainittuja ratkaisuja, joilla Trybunał

Konstytucyjny toteaa kansallisen oikeuden säännöksen, jonka perusteella lainvoimainen tuomio on annettu, olevan ristiriidassa perustuslain tai muun ylemmäntasoisien säännöksen kanssa, että niin sanottuja negatiivisia tulkintaratkaisuja, joilla Trybunał Konstytucyjny toteaa, että kansallisen oikeuden säännöksen, jonka perusteella tällainen tuomio on annettu, tietty tulkinta on ristiriidassa perustuslain tai muun ylemmäntasoisien säännöksen kanssa.

- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esitti, että vaikka näiden negatiivisten tulkintaratkaisujen ulottuvuus lainvoimaisella tuomiolla päätetyissä siviilimenettelyissä on kiistanalainen, se katsoo, että tällaisen ratkaisun antaminen on tällaisen menettelyn uudelleen aloittamisen peruste Puolan oikeudessa. Puolan hallitus kiistää tällaisen tulkinnan.
- 31 Tältä osin on kuitenkin riittävää muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa tarkoitettussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, yksinomaan kansallinen tuomioistuin on toimivaltainen toteamaan sen ratkaistavaksi saatetun riita-asian tosiseikat ja arvioimaan niitä sekä tulkitsemaan ja soveltamaan kansallista oikeutta (tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, 76 kohta ja tuomio 22.9.2022, Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC, C-215/21, EU:C:2022:723, 26 kohta).
- 32 Käsillä olevaa kysymystä on siis tarkasteltava sellaisena kuin se on täsmennettynä edellä 29 kohdassa mainituilla ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tiedoilla.
- 33 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti sitä, onko SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja SEU 19 artiklan 1 kohtaa sekä vastaavuusperiaatetta tulkittava siten, että tilanteessa, jossa kansallisella prosessisäännöksellä käyttöön otettu ylimääräinen muutoksenhaku antaa yksityiselle mahdollisuuden vaatia, että lainvoimaiseen tuomioon johtanut menettely aloitetaan uudelleen, vetoamalla asianomaisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen myöhempään ratkaisuun, jossa todetaan, että kansallisen oikeuden säännös tai tällaisen säännöksen tietty tulkinta, jonka perusteella tämä tuomio on annettu, on ristiriidassa perustuslain tai muun ylemmäntasoisien säännöksen kanssa, niissä edellytetään, että tätä muutoksenhakekeinoja voidaan käyttää myös silloin, kun vedotaan unionin tuomioistuimen SEUT 267 artiklan nojalla antamaan ennakkoratkaisuun, jossa lausutaan unionin oikeuden tulkinnasta (jäljempänä tulkintaa koskeva ennakkoratkaisutuomio).
- 34 SEU 19 artiklan 1 kohdan osalta on todettava, että sen toisessa alakohdassa, jota ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pelkäänsä tarkoittaa, veloitetaan jäsenvaltiot säätämään tarvittavista oikeussuojakeinoista tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden takaamiseksi yksityisille unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla (tuomio 21.12.2021, Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittaminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että jäsenvaltioilla olisi velvollisuus säätää erityisistä muutoksenhakekeinoista, joiden avulla lainvoimaisella tuomiolla päätetty menettely voidaan aloittaa uudelleen tulkintaa koskevan ennakkoratkaisutuomion seurauksena.
- 36 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy nimittäin ilmi, että unionin oikeudessa ei edellytetä sitä, että kansallisen lainkäyttöelimen olisi lähtökohtaisesti purettava lainvoimainen ratkaisu ottaakseen huomioon asian kannalta merkityksellisen unionin oikeuden säännöksen tai

- määräyksen tulkinnan, jonka unionin tuomioistuin on antanut kyseisen ratkaisun antamisen jälkeen (tuomio 10.7.2014, *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 60 kohta ja tuomio 6.10.2015, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 38 kohta).
- 37 Tässä yhteydessä on syytä ensinnäkin muistuttaa lainvoiman periaatteen tärkeydestä sekä unionin oikeusjärjestyksessä että kansallisissa oikeusjärjestyksissä. Sekä oikeusrauhan ja oikeussuhteiden vakauden että hyvän lainkäytön varmistamiseksi on nimittäin tärkeää, että kaikkien käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen käytön tai näitä oikeussuojakeinoja varten säädettyjen määräaikojen umpeenkuluminen jälkeen lainvoimaisiksi tulleita tuomioistuinten ratkaisuja ei voida enää saattaa kyseenalaisiksi (tuomio 6.10.2015, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 17.5.2022, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Näin ollen unionin oikeudessa ei edellytetä, että kansallisen tuomioistuimen olisi jätettävä soveltamatta kansallisia menettelysääntöjä, joiden perusteella tuomioistuinratkaisu on lainvoimainen, vaikka siten olisi mahdollista lopettaa unionin oikeuden vastainen kansallinen tilanne (tuomio 6.10.2015, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 17.5.2022, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 39 Koska unioni ei ole antanut asiasta säännöksiä, on siis jäsenvaltioiden asiana antaa sisäisessä oikeusjärjestyksessään lainvoiman periaatteen soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt jäsenvaltioiden menettelyllisen autonomian periaatteen nojalla mutta kuitenkin noudattaen vastaavuus- ja tehokkuusperiaatetta (tuomio 10.7.2014, *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 54 kohta ja tuomio 24.10.2018, *XC ym.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 21 kohta).
- 40 SEU 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, eivät näet saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia luonteeltaan jäsenvaltion sisäisiä oikeussuojakeinoja (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (tuomio 24.10.2018, *XC ym.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteesta johtuvien vaatimusten noudattamista on tarkasteltava ottaen huomioon kyseessä olevien sääntöjen merkitys koko menettelyssä, menettelyn kulku ja näiden sääntöjen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä (tuomio 24.10.2018, *XC ym.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Edellä esitetystä seuraa, että jos sovellettaviin kansallisiin menettelysääntöihin sisältyy mahdollisuus, että kansallinen tuomioistuin voi tietyin edellytyksin purkaa lainvoimaisen ratkaisun muuttaakseen tilanteen kansallisen oikeuden mukaiseksi, tätä mahdollisuutta on vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteen mukaisesti käytettävä, jos kyseiset edellytykset täyttyvät, jotta kyseinen tilanne saatetaan jälleen yhdenmukaiseksi unionin oikeuden kanssa (tuomio 6.10.2015, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 43 Erityisesti vastaavuusperiaatteesta, jota nyt käsiteltävä kysymys pelkästään koskee, johtuvista vaatimuksista on todettava, että kansallisen tuomioistuimen on kansallisessa oikeudessa sovellettavien oikeussuojakeinoja koskevien menettelysääntöjen valossa tarkastettava kyseisen

periaatteen noudattaminen ottaen huomioon asianomaisen oikeussuojakeinon kohde, peruste ja olennaiset osatekijät (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, 40 kohta ja tuomio 17.5.2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, 23 kohta).

- 44 Pääasian asiayhteydessä tämä tarkastaminen merkitsee sen tutkimista, onko tilanteessa, jossa kansallisessa oikeudessa annetaan yksityisille oikeus vaatia, että lainvoimaisella tuomiolla, joka perustuu Trybunał Konstytucyjny'n myöhemmällä ratkaisulla Puolan perustuslain tai muun ylemmätasoisien säännöksen vastaiseksi todettuun kansalliseen oikeussääntöön tai tällaisen säännöksen tiettyyn tulkintaan, päätetty menettely aloitetaan uudelleen, annettava yksityisille vastaava oikeus silloin, kun tällaisen lainvoimaisen tuomion jälkeen annetusta unionin tuomioistuimen tulkintaa koskevasta ennakkoratkaisutuomiosta seuraa, että kyseinen lainvoimainen tuomio perustuu unionin oikeuden vastaiseen kansallisen oikeuden säännökseen tai tällaisen säännöksen unionin oikeuden vastaiseen tulkintaan. Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 54 kohdassa, kyseisessä tarkastuksessa selvitetään lopullisesti, voidaanko kyseisen perustuslakituomioistuimen antaman tällaisen ratkaisun ja unionin tuomioistuimen tällaisen tuomion todeta vastaavan toisiaan.
- 45 Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamista tarkistuksista muuta johdu, tältä osin Puolan perustuslain 188 §:n 1 kohdan ja 190 §:n 4 momentin sekä kyseisen tuomioistuimen antamien tietojen perusteella on ilmeistä, että Trybunał Konstytucyjny'n käsiteltäväksi saatetun oikeussuojakeinon tarkoituksena on saada kyseinen tuomioistuin lausumaan kansallisen oikeuden säännöksen tai tällaisen säännöksen tietyn tulkinnan pätevyydestä. Oikeussuojakeinon perusteena on säännöksen tai tulkinnan väitetty ristiriita perustuslain tai muun ylemmätasoisien säännöksen kanssa.
- 46 Lisäksi tämän menettelyn olennainen tekijä näyttää olevan Trybunał Konstytucyjny'n sellaisen ratkaisun vaikutus, jossa tällainen oikeussuojakeino hyväksytään ja jossa todetaan riidanalaisen kansallisen oikeuden säännöksen olevan ristiriidassa perustuslain tai muun ylemmätasoisien säännöksen kanssa. Ennakkoratkaisupyynnössä annettujen tietojen mukaan Trybunał Konstytucyjny'n antaman tällaisen ratkaisun seurauksena kyseinen säännös ei nimittäin ole enää sitova. Perustuslain 190 §:n 1 momentin mukaan Trybunał Konstytucyjny'n ratkaisut ovat sitovia erga omnes ja lopullisia, joten tästä ratkaisusta näyttää näin ollen seuraavan, että kyseinen säännös ei enää kuulu kansalliseen oikeusjärjestykseen.
- 47 Näistä tiedoista käy myös ilmi, että Puolan perustuslain 190 §:n 4 momentissa ja siviiliprosessikoodeksin 401¹ §:ssä yksityisille annetusta oikeudesta riitauttaa sellaiseen kansalliseen oikeussääntöön, joka on myöhemmin todettu Trybunał Konstytucyjny'n ratkaisulla Puolan perustuslain tai muun ylemmätasoisien säännöksen vastaiseksi, perustuva lainvoimainen tuomio seuraa se, että kyseinen säännös menettää sitovan vaikutuksensa eikä kyseisellä tuomiolla ole tämän ratkaisun vuoksi enää oikeudellista perustaa.
- 48 Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamista tarkistuksista muuta johdu, on todettava, että kun otetaan huomioon se, että kyseinen tuomioistuin on rinnastanut negatiivisen tulkintaratkaisun ratkaisuun, jossa todetaan kansallisen oikeuden säännöksen olevan ristiriidassa Puolan perustuslain tai muun ylemmätasoisien säännöksen kanssa, vaikuttaa siltä, että tilanteessa, jossa Trybunał Konstytucyjny:ssä on riitautettu tällaisen säännöksen tietty tulkinta, sen ratkaisusta, jossa todetaan tämän tulkinnan olevan ristiriidassa Puolan perustuslain tai muun ylemmätasoisien säännöksen kanssa, seuraa analogisesti, että tämä tulkinta ei voi enää ipso facto tukea tuomiota.

- 49 Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 78 ja 88 kohdassa, on siis ilmeistä, että edellä 46–48 kohdassa tarkoitettuihin Trybunał Konstytucyjny ratkaisuihin sisältyy toteamus siitä, että kyseessä oleva kansallisen oikeuden säännös tai tällaisen säännöksen tietty tulkinta on ristiriidassa Puolan perustuslain tai muun ylemmänasteisen säännöksen kanssa. Tällainen toteamus ei edellytä myöhemmän tuomioistuinratkaisun antamista ja siitä seuraa, että säännös tai tulkinta menettää sitovan vaikutuksensa ja se ei enää kuulu kansalliseen oikeusjärjestykseen, mistä seuraa välittömästi, että säännöksen tai tulkinnan perusteella annettu lainvoimainen tuomio menettää oikeudellisen perustansa.
- 50 Tältä osin tulkintaa koskevat ennakkoratkaisutuomiot eroavat kyseessä olevista Trybunał Konstytucyjny ratkaisuista. On nimittäin selvää, että vaikka unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa sitova tulkinta unionin oikeudesta, tästä tulkinnasta yksittäistapauksessa johtuvat seuraukset kuuluvat kansallisten tuomioistuinten vastuulle.
- 51 Tältä osin on syytä muistuttaa, että SEUT 267 artiklan mukaisella ennakkoratkaisumenettelyllä otetaan käyttöön tuomioistuinten välinen vuoropuhelu unionin tuomioistuimen ja jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä; sen tavoitteena on varmistaa, että unionin oikeutta tulkitaan yhtenäisesti, jolloin voidaan siis varmistaa sen johdonmukaisuus, täysi vaikutus ja itsenäisyys sekä viime kädessä perussopimuksilla luodun oikeuden ominaisuus (tuomio 6.10.2021, *Conorzio Italian Management ja Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 52 Tällä määräyksellä käyttöön otetussa järjestelmässä perustetaan siten unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välille suora yhteistyö, jossa viimeksi mainitut osallistuvat kiinteästi unionin oikeuden asianmukaiseen soveltamiseen ja yhtenäiseen tulkintaan sekä unionin oikeusjärjestyksessä yksityisille annettujen oikeuksien suojaamiseen (tuomio 6.10.2021, *Conorzio Italian Management ja Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 53 Tässä yhteistyössä unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille unionin oikeuden soveltamisesta vastaavina tuomioistuimina ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita nämä tarvitsevat ratkaistakseen käsiteltävikseen saatetut asiat (tuomio 6.10.2021, *Conorzio Italian Management ja Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 54 Kuten edellä 31 kohdassa on palautettu mieleen, SEUT 267 artiklassa tarkoitettussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, yksinomaan kansallinen tuomioistuin on toimivaltainen tulkitsemaan ja soveltamaan kansallista lainsäädäntöä. Tästä seuraa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on käsiteltävänä olevassa asiassa sovellettava tulkintaa, jonka unionin tuomioistuin on antanut vastauksena sen esittämään ennakkoratkaisupyyntöön (ks. vastaavasti tuomio 7.7.2022, *F. Hoffmann-La Roche ym.*, C-261/21, EU:C:2022:534, 55 kohta).
- 55 Unionin tuomioistuimen tehtävänä ennakkoratkaisumenettelyssä ei siis ole lausua kansallisen oikeuden säännöksen yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on suorittaa tällainen arviointi unionin tuomioistuimen esittämien tulkintaan liittyvien seikkojen valossa (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2021, *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 56 Näin ollen Trybunał Konstytucyjny'n asianomaisista ratkaisuista, joissa se toteaa kansallisen oikeuden säännöksen tai tällaisen säännöksen tietyn tulkinnan olevan ristiriidassa Puolan perustuslain tai muun ylemmänasteisen säännöksen kanssa, poiketen unionin tuomioistuimen antamien tulkintaa koskevien ennakkoratkaisutuomioiden tarkoituksena on esittää ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka ovat kansalliselle tuomioistuimelle tarpeen siinä vireillä olevan asian ratkaisemiseksi. Kansallisen tuomioistuimen tutkittavana olevan kansallisen oikeuden säännöksen tai tällaisen säännöksen tulkinnan mahdollisesta ristiriidasta unionin oikeuden kanssa sekä tämän mahdollisen ristiriidan seurauksista on todettava, että tulkintaa koskevan ennakkoratkaisutuomion valossa tehtävät tätä koskevat arvioinnit ja toteamukset kuuluvat viime kädessä kyseisen kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan, kun otetaan huomioon sille menettelylle, jossa unionin tuomioistuin lausuu unionin oikeuden tulkinnasta SEUT 267 artiklan nojalla, ominainen tehtävien jako.
- 57 Tältä osin on muistutettava, että tällaiset arvioinnit ja toteamukset voivat riippua paitsi siitä, onko unionin oikeuden asianomaisella säännöksellä tai määräyksellä välitön oikeusvaikutus, sillä ainoastaan sellaiseen unionin oikeuden säännökseen tai määräykseen, jolla on tällainen vaikutus, voidaan vedota sellaisenaan unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvan oikeusriidan yhteydessä sen kanssa ristiriidassa olevan kansallisen oikeuden säännöksen soveltamatta jättämiseksi unionin oikeuden ensisijaisuusperiaatteen nojalla (ks. vastaavasti tuomio 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, 61 ja 62 kohta), myös siitä, voidaanko kyseessä olevaa kansallista säännöstä tulkita unionin oikeuden mukaisesti. Kansallisen oikeuden yhdenmukaisen tulkinnan periaatteen mukaan kansallisen tuomioistuimen on nimittäin tulkittava kansallista oikeutta mahdollisimman pitkälle unionin oikeuden vaatimusten mukaisesti (tuomio 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, 55 kohta).
- 58 Tästä seuraa, että jollei kansallisen tuomioistuimen suorittamista tarkastuksista muuta johdu, Trybunał Konstytucyjny'n sellaisen ratkaisun ulottuvuus, jossa se toteaa kansallisen oikeuden säännöksen tai tällaisen säännöksen tietyn tulkinnan olevan ristiriidassa Puolan perustuslain tai muun ylemmänasteisen säännöksen kanssa, vaikuttaa olevan erilainen kuin tulkintaa koskevan ennakkoratkaisutuomion ulottuvuus siltä osin kuin unionin tuomioistuin ei tällaisessa tuomiossa lausu unionin oikeutta tulkitessaan suoraan siitä, onko kansallisen oikeuden säännös tai tällaisen säännöksen tulkinta mahdollisesti ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, vaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ratkaisee viime kädessä tämän kysymyksen.
- 59 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja vastaavuusperiaatetta on tulkittava siten, että kun kansallisen prosessisäännöksen mukainen ylimääräinen muutoksenhaku antaa yksityiselle mahdollisuuden vaatia, että lainvoimaiseen tuomioon johtanut menettely aloitetaan uudelleen, vetoamalla asianomaisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen myöhempään ratkaisuun, jossa todetaan, että kansallisen oikeuden säännös tai tällaisen säännöksen tietty tulkinta, jonka perusteella tämä tuomio on annettu, on ristiriidassa perustuslain tai muun ylemmäntasoisien säännöksen kanssa, niissä ei edellytetä, että tätä muutoksenhakukeinoa voidaan käyttää myös silloin, kun vedotaan tulkintaa koskevaan ennakkoratkaisutuomioon, sillä edellytyksellä, että tällaisen perustuslakituomioistuimen ratkaisun tosiasialliset vaikutukset kansallisen oikeuden säännökseen tai tällaisen säännöksen tiettyyn tulkintaan, jonka perusteella kyseinen lainvoimainen tuomio on annettu, johtuvat suoraan tästä ratkaisusta.

Toinen kysymys

- 60 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti sitä, onko periaatetta, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, tulkittava siten, että kansallisen oikeuden säännöstä, jolla otetaan käyttöön ylimääräinen muutoksenhaku, jonka avulla asianosainen voi vaatia, että lainvoimaisella tuomiolla päätetty menettely aloitetaan uudelleen, jos häneltä on evätty toimintamahdollisuus oikeudenvastaisuuden vuoksi, on tulkittava laajasti siten, että sen soveltamisalaan kuuluu myös tilanne, jossa tuomioistuin, joka on hyväksynyt elinkeinonharjoittajan kuluttajasopimukseen perustuvan vaatimuksen lainvoimaisella yksipuolisella tuomiolla, ei ole tutkinut tätä sopimusta viran puolesta siltä osin, sisältyykö siihen mahdollisia kohtuuttomia ehtoja, ja näin laiminlyönyt sille direktiivin 93/13 nojalla kuuluvia velvoitteita.
- 61 On palautettava mieleen, että periaate, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, on erottamaton osa perussopimuksilla luotua järjestelmää, sillä näin kansallinen tuomioistuin voi toimivaltansa rajoissa varmistaa unionin oikeuden täyden tehokkuuden, kun se ratkaisee käsiteltäväkseen saatetun asian (tuomio 21.1.2021, Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 62 Tämän periaatteen nojalla kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on kaikki kansallisen oikeuden säännöt huomioon ottaen ja siinä hyväksytyt tulkintamenetelmiä soveltaen ratkaista, voidaanko kansallista säännöstä tulkita merkityksellisten unionin oikeuden säännösten mukaisesti, ja jos voidaan, missä määrin (tuomio 17.4.2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Tällä periaatteella on tietyt rajat. Kansallisten tuomioistuinten velvollisuutta tukeutua unionin oikeuden sisältöön, kun ne tulkitsevat ja soveltavat asiaan liittyviä kansallisen oikeuden säännöksiä, rajoittavat yleiset oikeusperiaatteet, eikä se voi olla perustana kansallisen oikeuden *contra legem* -tulkinnaalle (tuomio 18.1.2022, Thelen Technopark Berlin, C-261/20, EU:C:2022:33, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 64 Kun otetaan huomioon se, että edellä 31 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti ainoastaan kansalliset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia tulkitsemaan kansallista oikeutta, on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä arvioida, onko sen hahmotteleman kaltainen siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohdan tulkinta mahdollinen edeltävässä kohdassa mainitut rajoitukset huomioon ottaen. Unionin tuomioistuimen tehtävänä on kuitenkin antaa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle tiettyjä hyödyllisiä ohjeita ennakkoratkaisupyynnössä olevien tietojen perusteella.
- 65 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tarkoittaman kansallisen oikeuskäytännön, joka koskee asianomaisen menettelyn uudelleen aloittamisen perustetta ja jonka mukaan siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohdassa tarkoitettu tilanne, jossa asianosaiselta on evätty toimintamahdollisuus oikeudenvastaisuuden vuoksi, koskee ainoastaan menettelysääntöjen rikkomista, osalta on todettava, että vaatimukseen siitä, että kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, sisältyy muun muassa kansallisten tuomioistuinten velvoite muuttaa tarvittaessa vakiintunutta oikeuskäytäntöä, jos se perustuu kansallisen oikeuden tulkintaan, joka on ristiriidassa direktiivin tavoitteiden kanssa. Niinpä kansallinen tuomioistuin ei voi katsoa pätevästi, että sen on mahdoton tulkita kansallisen oikeuden säännöstä unionin

- oikeuden mukaisesti vain sen takia, että sitä on vakiintuneesti tulkittu tavalla, joka ei sovi yhteen unionin oikeuden kanssa (tuomio 6.11.2018, Bauer ja Willmeroth, C-569/16 ja C-570/16, EU:C:2018:871, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 66 Joka tapauksessa on palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan velvollisuus tutkia viran puolesta tiettyjen kuluttajasopimuksen ehtojen kohtuuttomuus on menettelynormi, joka koskee tuomioistuimia (ks. vastaavasti tuomio 7.11.2019, Profi Credit Polska, C-419/18 ja C-483/18, EU:C:2019:930, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 67 Lisäksi ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvistä tiedoista käy ilmi, että toisen kysymyksen taustalla olevat ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemykset eivät liity yksinomaan siihen, että ensimmäisen asteen tuomioistuin antoi yksipuolisen tuomion pelkästään FY:n antaman vekselin ja Profi Credit Polskan toimittaman FY:n kanssa tehdyn luottosopimuksen päättämistä koskevan ilmoituksen perusteella tutkimatta kyseisen sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, vaan myös takaisinsaantia tällaiseen tuomioon koskevan oikeuden käyttämiseen liittyviin menettelysääntöihin.
- 68 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että ensimmäisen asteen tuomioistuimessa käytyä menettelyä on tutkittava kokonaisuudessaan ottaen huomioon myös FY:llä ollut oikeus takaisinsaantiin kyseiseen tuomioon (ks. vastaavasti tuomio Profi Credit Polska I, 54 kohta).
- 69 Pääasiassa on huomattava, että takaisinsaantia yksipuoliseen tuomioon koskevat menettelysäännöt, sellaisina kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on niitä kuvaillut, eli takaisinsaannille asetetun kahden viikon määräajan noudattaminen, velvollisuus esittää välittömästi kaikki vastaväitteet ja vaatimukset, velvollisuus vastata puolesta oikeussuojakeinon kuluista ja se, ettei takaisinsaannilla ole lykkäävää vaikutusta, ovat hyvin samankaltaisia kuin ne menettelysäännöt, joita unionin tuomioistuin tarkasteli tuomion Profi Credit Polska I 64–68 kohdassa ja joiden osalta se totesi kyseisen tuomion 70 kohdassa, että on olemassa huomattava riski siitä, että kyseiset kuluttajat eivät käytä oikeussuojakeinoa.
- 70 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä, voidaanko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten menettelysääntöjen, siltä osin kuin niiden avulla ei voida taata kuluttajalle direktiivin 93/13 perusteella kuuluvien oikeuksien kunnioittamista, katsoa heijastavan tilannetta, jossa asianosaiselta on evätty toimintamahdollisuus oikeudenvastaisuuden vuoksi siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohdassa tarkoitettussa merkityksessä.
- 71 On kuitenkin todettava, ettei sitä, että lainvoimaisella tuomiolla päätetyn menettelyn uudelleen aloittamista koskeva oikeus myönnetään sen periaatteen perusteella, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, voida lähtökohtaisesti pitää ainoana keinona, jonka avulla kuluttajalle voidaan taata direktiivillä 93/13 tavoiteltava suoja pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa.
- 72 Tältä osin on muistutettava, että kun otetaan huomioon, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli, kohtuuttomat ehdot eivät tämän direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan sido kuluttajia. Kyseessä on pakottava säännös, jolla pyritään korvaamaan muodollinen tasapaino, joka sopimuksessa perustetaan sopimuspuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välille, todellisella tasapainolla, jolla voidaan palauttaa sopimuspuolten välinen yhdenvertaisuus (tuomio 17.5.2022, Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- Tämän säännöksen on katsottava olevan sellaisia kansallisia sääntöjä vastaava normi, jotka kuuluvat kansallisen oikeusjärjestyksen perusteisiin (tuomio 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo ym., C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 73 Kun otetaan lisäksi huomioon kuluttajien suojelun muodostaman yleisen edun luonne ja merkityksellisyys, direktiivissä 93/13 veloitetaan, kuten sen 7 artiklan 1 kohdasta ilmenee, luettuna yhdessä direktiivin johdanto-osan 24. perustelukappaleen kanssa, jäsenvaltiot säätämään riittävästä ja tehokkaista keinoista ”kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa” (tuomio 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo ym., C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 74 Tältä osin unionin oikeudessa ei ole lähtökohtaisesti yhdenmukaistettu sopimusehtojen väitetyä kohtuuttomuuden tutkimiseen sovellettavia menettelyjä, joten ne kuuluvat kunkin jäsenvaltion sisäiseen oikeusjärjestykseen jäsenvaltioiden menettelyllisen autonomian periaatteen nojalla edellyttäen kuitenkin, että niiden osalta noudatetaan vastaavuus- ja tehokkuusperiaatetta (ks. vastaavasti tuomio Profi Credit Polska I, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 75 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ei käy ilmi, että vastaavuusperiaate voisi edellyttää siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohdan soveltamista pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa. Mikään ei nimittäin viittaa siihen, että kyseistä säännöstä sovellettaisiin tilanteessa, jossa ei ole tutkittu viran puolesta perustetta, joka perustuu kansallisen oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvaan normiin, jota direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan on katsottava vastaavan, kuten edellä 72 kohdassa on palautettu mieleen.
- 76 Tehokkuusperiaatteen osalta on korostettava, että jäsenvaltioiden velvollisuus varmistaa niiden oikeuksien tehokkuus, joita yksityisillä on unionin oikeuden perusteella, merkitsee muun muassa direktiivistä 93/13 johtuvien oikeuksien osalta tehokasta oikeussuojaa koskevaa vaatimusta, joka on vahvistettu myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja joka pätee erityisesti tällaisiin oikeuksiin perustuvien oikeussuojakeinojen menettelysääntöihin (tuomio 22.4.2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 77 Tältä osin on niin, että jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätyy pääasiassa toteamaan edellä 67–69 kohdassa esitetyt seikat huomioon ottaen, että takaisinsaantia yksipuoliseen tuomioon koskevien menettelysääntöjen avulla ei voida taata kuluttajille direktiivin 93/13 perusteella kuuluvien oikeuksien kunnioittamista, tästä seuraa, että kyseinen menettely ei ole yhteensopiva kuluttajien tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kanssa.
- 78 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä oleva tilanne ei kuulu siviiliprosessikoodeksin 401 §:n 2 kohdassa, joka koskee asianosaisen toimintamahdollisuuden lainvastaista epäämistä oikeudenvastaisuuden vuoksi, säädetyn siviiliprosessin uudelleen aloittamisen perusteen soveltamisalaan, on todettava, että FY:n kaltaisella kuluttajalla on oltava käytettävissään muu oikeussuojakeino, jotta hänelle voidaan tosiasiallisesti taata direktiivillä 93/13 tavoiteltu suoja. Yksipuolisen tuomion, joka on annettu tutkimatta kyseessä olevan sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, lainvoima ei ole tämän esteenä.
- 79 On huomautettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tällä direktiivillä taattujen oikeuksien kunnioittaminen on voitava taata tarvittaessa myös täytäntöönpanomenettelyssä tai sen päätyttyä.

- 80 Yhtäältä nimittäin silloin, kun elinkeinonharjoittaja on saanut kuluttajaan kohdistuvan täytäntöönpanoperusteen, joka perustuu kuluttajan kanssa tehtyyn sopimukseen, eikä tämän sopimuksen kaikkien ehtojen tai niiden osan mahdollista kohtuuttomuutta ole tutkittu, tehokkuusperiaate merkitsee sitä, että tämän perusteen täytäntöönpanoa käsittelevä tuomioistuin voi tarvittaessa suorittaa tämän tutkinnan viran puolesta (ks. vastaavasti tuomio 18.2.2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, 55 kohta).
- 81 On merkityksetöntä, johtuuko se, ettei tällaisia ehtoja ole tutkittu etukäteen, siitä, että täytäntöönpanoperusteen antanut viranomainen ei ollut toimivaltainen tekemään tätä tutkintaa, kuten edellä 80 kohdassa mainittuun tuomioon johtaneessa asiassa, vai siitä, että välittömästi täytäntöönpanokelpoisen yksipuolisen tuomion antanut tuomioistuin on jättänyt tällaisen tutkinnan tekemättä, minkä lisäksi takaisinsaantia tähän tuomioon koskevat menettelysäännöt ovat mahdollisesti liian rajoittavia, kuten pääasiassa. Direktiivillä 93/13 annettujen oikeuksien kunnioittamista ei näet voida taata, jollei kyseessä olevan sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta voida tehokkaasti valvoa (tuomio *Profi Credit Polska I*, 62 kohta).
- 82 On kuitenkin korostettava, että tällaisessa tilanteessa direktiivillä 93/13 tavoitellun kuluttajien suojelun täysi tehokkuus edellyttää lisäksi sitä, että täytäntöönpanomenettelyä voidaan lykätä, tarvittaessa sellaisten menettelysääntöjen mukaisesti, jotka eivät ole omiaan saamaan kuluttajaa luopumaan oikeussuojakeinoon turvautumisesta ja sen pysyttämisestä, siihen saakka, että toimivaltainen tuomioistuin on tutkinut asianomaisen sopimuksen ehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden (ks. vastaavasti tuomio 17.7.2014, *Sánchez Morcillo ja Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 17.5.2022, *Impuls Leasing România*, C-725/19, EU:C:2022:396, 60 kohta).
- 83 Toisaalta tilanteessa, jossa täytäntöönpanomenettely on päättynyt, kuluttajan on voitava direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan, luettuina tehokkuusperiaatteen valossa, mukaisesti vedota myöhemmässä erillisessä oikeudenkäynnissä sopimuksen ehtojen kohtuuttomuuteen voidakseen käyttää tehokkaasti ja täysimääräisesti kyseiseen direktiiviin perustuvia oikeuksiaan korvauksen saamiseksi näiden ehtojen soveltamisesta aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta (ks. vastaavasti tuomio 17.5.2022, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 58 kohta).
- 84 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava siten, että periaatetta, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti, on tulkittava siten, että on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä arvioida, voidaanko kansallisen oikeuden säännöstä, jolla otetaan käyttöön ylimääräinen muutoksenhaku, jonka avulla asianosainen voi vaatia, että lainvoimaisella tuomiolla päätetty menettely aloitetaan uudelleen, jos häneltä on evätty toimintamahdollisuus oikeudenvastaisuuden vuoksi, tulkita laajasti siten, että sen soveltamisalaan kuuluu tilanne, jossa tuomioistuin, joka on hyväksynyt elinkeinonharjoittajan kuluttajasopimukseen perustuvan vaatimuksen lainvoimaisella yksipuolisella tuomiolla, ei ole tutkinut tätä sopimusta viran puolesta siltä osin, sisältyykö siihen mahdollisia kohtuuttomia ehtoja, ja näin laiminlyönyt sille direktiivin 93/13 nojalla kuuluvia velvoitteita, ja jossa ilmenee, että menettelysäännöt, jotka koskevat kuluttajan oikeutta takaisinsaantiin yksipuoliseen tuomioon, aiheuttavat huomattavan riskin siitä, että kuluttaja ei hae takaisinsaantia, eikä niiden avulla siis voida taata, että kuluttajalle tämän direktiivin nojalla kuuluvia oikeuksia kunnioitetaan. Jos tällainen laaja tulkinta ei tule kyseeseen yleisistä oikeusperiaatteista ja *contra legem* -tulkinnan mahdottomuudesta aiheutuvien rajoitusten vuoksi, tehokkuusperiaate edellyttää, että näiden oikeuksien kunnioittaminen taataan kyseisen yksipuolisen tuomion täytäntöönpanomenettelyssä tai erillisessä myöhemmässä menettelyssä.

Oikeudenkäyntikulut

- 85 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja vastaavuusperiaatetta

on tulkittava siten, että

kun kansallisen prosessisäännöksen mukainen ylimääräinen muutoksenhaku antaa yksityiselle mahdollisuuden vaatia, että lainvoimaiseen tuomioon johtanut menettely aloitetaan uudelleen, vetoamalla asianomaisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen myöhempään ratkaisuun, jossa todetaan, että kansallisen oikeuden säännös tai tällaisen säännöksen tietty tulkinta, jonka perusteella tämä tuomio on annettu, on ristiriidassa perustuslain tai muun ylemmäntasoisien säännöksen kanssa, niissä ei edellytetä, että tätä muutoksenhakekeinoa voidaan käyttää myös silloin, kun vedotaan unionin tuomioistuimen SEUT 267 artiklan nojalla antamaan ennakkoratkaisuun, jossa lausutaan unionin oikeuden tulkinnasta, sillä edellytyksellä, että tällaisen perustuslakituomioistuimen ratkaisun tosiasialliset vaikutukset kansallisen oikeuden säännökseen tai tällaisen säännöksen tiettyyn tulkintaan, jonka perusteella kyseinen lainvoimainen tuomio on annettu, johtuvat suoraan tästä ratkaisusta.

2) Periaatetta, jonka mukaan kansallista oikeutta on tulkittava unionin oikeuden mukaisesti,

on tulkittava siten, että

on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä arvioida, voidaanko kansallisen oikeuden säännöstä, jolla otetaan käyttöön ylimääräinen muutoksenhaku, jonka avulla asianosainen voi vaatia, että lainvoimaisella tuomiolla päätetty menettely aloitetaan uudelleen, jos häneltä on evätty toimintamahdollisuus oikeudenvastaisuuden vuoksi, tulkita laajasti siten, että sen soveltamisalaan kuuluu tilanne, jossa tuomioistuin, joka on hyväksynyt elinkeinonharjoittajan kuluttajasopimukseen perustuvan vaatimuksen lainvoimaisella yksipuolisella tuomiolla, ei ole tutkinut tätä sopimusta viran puolesta siltä osin, sisältyykö siihen mahdollisia kohtuuttomia ehtoja, ja näin laiminlyönyt sille kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY nojalla kuuluvia velvoitteita, ja jossa ilmenee, että menettelysäännöt, jotka koskevat kuluttajan oikeutta takaisinsaantiin yksipuoliseen tuomioon, aiheuttavat huomattavan riskin siitä, että kuluttaja ei hae takaisinsaantia, eikä niiden avulla siis voida taata, että kuluttajalle tämän direktiivin nojalla kuuluvia oikeuksia kunnioitetaan. Jos tällainen laaja tulkinta ei tule kyseeseen yleisistä oikeusperiaatteista ja *contra legem* -tulkinnan mahdottomuudesta aiheutuvien rajoitusten vuoksi, tehokkuusperiaate edellyttää, että näiden oikeuksien kunnioittaminen taataan kyseisen

yksipuolisen tuomion täytäntöönpanomenettelyssä tai erillisessä myöhemmässä menettelyssä.

Allekirjoitukset